

ACTUAL PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Атрощенко Т. О.,

кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти
Мукачівський державний університет

Савко Л. М.

студентка 1 курсу, групи ОПН - 1 м (з)
спеціальність «Освітні, педагогічні науки», ОС «Магістр»
Мукачівський державний університет

Сучасна система вищої освіти зорієнтована на реалізацію нових запитів глобалізованого суспільства у підготовці керівника, здатного до ефективного здійснення своєї професійної діяльності, яка має на меті забезпечення злагодженого функціонування колективу закладу, результатом якого є виконання вимог дошкільної освіти.

У вітчизняній науково-педагогічній літературі на сьогоднішній день немає єдиного підходу до визначення поняття «управлінська компетентність майбутнього керівника закладу дошкільної освіти», проте існує безліч його інтерпретацій. Аналіз наукових джерел показав, що управлінська компетентність, як феномен, є предметом дослідження науковців різних галузей знань і, відповідно, має широке та різноаспектне тлумачення. Розглянемо найбільш актуальні для нашого дослідження.

О. Кузнєцова визначає управлінську компетентність студентів як сформовану в процесі навчання і самоосвіти систему управлінських компетенцій, які впливають на якість вирішення навчальних, а в подальшому - професійних завдань. Управлінська компетенція ж розглядається дослідницею як «предметна область, в якій індивід добре обізнаний і в якій він проявляє готовність до виконання управлінської діяльності» [4, с. 8]. Нам імпонує описана автором інтеграційна структура управлінської компетентності студента, яка включає як функціональні, так і особистісні характеристики керівника. У структурі функціональної управлінської компетентності О. Кузнєцова виділяє такі компетенції, як управління ресурсами, управління людьми, управління інформацією, управління діяльністю. А в структурі особистісної управлінської компетентності - цілепокладання і оцінювання, лідерство, комунікабельність, здатність до організації та керівництва [4, с. 9-10].

В. Сластьонін розглядає управлінську компетентність педагога як єдність теоретичної і практичної готовності до здійснення управлінської діяльності, де

ACTUAL PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE

структуру управлінської компетентності педагога складають управлінські знання та уміння, співвіднесені з функціями педагогічного управління і характеризують цю готовність [5, с.170].

У структурі управлінської компетентності М. Білуха виокремлює чотири основних функціональних компоненти: когнітивний, організаційний, комунікативний, рефлексивний, - для кожного з яких визначає склад функцій, освоєння способів виконання яких дозволить сформувати операційний комплекс педагогічної та управлінської діяльності. Цей комплекс розглядається як відповідні вміння, способи дій керівника освітньої установи, що за певного досвіду роботи мають стати навичками та не менш важливою складовою управлінської компетентності - професійно значущими якостями особистості. На думку автора, ступінь розвитку структури управлінської компетентності керівника освітнього закладу єдності та взаємозв'язку її компонентів оцінюється за наступними критеріями: управлінське й педагогічне мислення; повнота, глибина, системність управлінських, педагогічних, правових, економічних і спеціальних знань у сфері освіти, їх застосування у вирішенні професійно-педагогічних та управлінських ситуацій; усвідомлення управлінських і педагогічних цінностей; аргументоване висунення нестандартних рішень та алгоритмів управлінської, педагогічної, предметно-практичної діяльності (когнітивний компонент); здійснення комплексу організаційних заходів, спрямованих на виконання мети і завдань закладу; мобілізація колективу до оптимально ефективних професійних дій щодо реалізації функцій; забезпечення сприятливих умов для розвитку працівників та установи; вміння керувати своїм часом і часом підлеглих, володіння навичками самоменеджменту (організаційний компонент); висока здатність впливати на думку колективу; продуктивна взаємодія в управлінській діяльності, толерантне сприйняття партнерів на основі емпатійних налаштувань; професійно-групова співпричетність, уміння сформувати команду однодумців (комунікативний компонент); професійна саморегуляція, вміння володіти почуттями; корекція власної поведінки і діяльності щодо поставлених цілей, конкретної ситуації і результатів самопізнання власних ділових, особистісних якостей і психофізичних особливостей; асиміляція освітнього середовища, адекватна самооцінка і самоаналіз управлінської діяльності; приборкання підсвідомих реакцій організму і психіки з метою запобігання відмов уваги, пам'яті, некерованих емоцій (рефлексивний компонент) [1, с. 59-60]. Погоджуємося з М. Білухою, що сформованість цих компонентів в їх єдності та взаємозв'язку забезпечує особистісно-професійне становлення керівника і характеризує його як компетентного фахівця в галузі управління.

Компетентність керівника загальноосвітнього навчального закладу (ЗНЗ), як вважають Л. Даниленко та Л. Карамушка, становить сукупність необхідних для ефективної професійної діяльності систематичних науково-філософських, суспільно-політичних, психолого-педагогічних, предметних та соціально-функціональних знань і вмінь, відповідних особистісних якостей. На думку науковців, професійна компетентність керівника ЗНЗ визначається сукупністю таких компонентів: знання, необхідні знання для педагогічної спеціальності або

ACTUAL PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE

посади; уміння і навички, які потрібні для успішного виконання функціонально-посадових обов'язків; професійні, ділові та особистісно-значущі якості, що сприяють якнайповнішій реалізації власних сил, здібностей і можливостей у процесі виконання функціонально-посадових обов'язків; загальна культура, необхідна для формування гуманістичного світогляду, визнання духовно-ціннісних орієнтирів, моральних і етичних принципів особистості; мотивація професійної діяльності [2, с.39].

Л. Кисельова, досліджуючи проблему формування управлінської компетентності майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти, розглядає управлінську компетентність як «динамічну, не завершену, інтегральну особистісно-професійну характеристику, яка постійно збагачується та виражається у знанні, прагненні, готовності й здатності професійно виконувати управлінські функції в дошкільному навчальному закладі, забезпечуючи ефективне вирішення професійних завдань» [3, с. 55].

Підсумовуючи представлені наукові позиції можемо визначити, що управлінська компетентність майбутнього керівника закладу дошкільної освіти представляє собою комплексне особистісне утворення, засноване на цінностях, яке виявляється в усвідомленому знанні, прагненні й готовності професійно здійснювати управління колективом, забезпечуючи досягнення особистісно і суспільно значущих педагогічних результатів. Це сферадіяльності колективу закладу, необхідна для отримання відповідних освітніх та виховних результатів у дітей дошкільного віку. На нашу думку, управлінська компетентність не може передаватися майбутнім керівникам у вигляді інформаційної моделі, як би чітко не була представлена її структура і детально описані її складові компоненти, рівні і підсистеми. Компетентність може бути сформована тільки в діяльності, в процесі перетворення особистого досвіду майбутнього керівника закладу дошкільної освіти.

Список літератури

1. Білуха М.Г. Основи наукових досліджень : підручник [для студ. екон. спец. вузів] / М.Г. Білуха. - Київ: Вища школа, 1997. - 271 с.
2. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора школи: Монографія / Л. І. Даниленко. - Київ: Логос, 1990. - 140 с.
3. Киселева Л. Г. Формирование управленческой компетентности будущих специалистов дошкольных образовательных учреждений: дис. ... канд. пед. наук / Л. Г. Киселева. - Чита, 2007. - 249 с.
4. Кузнецова О. А. Формирование управленческой компетентности у студентов специальности «Управление качеством»: дис. ... канд. пед. наук / О. А. Кузнецова. - Тольятти, 2007. - 220 с.
5. Слостенин В. А. Педагогика: учеб. пособие для студентов пед. учеб. заведений / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, А. И. Мищенко, Е. Н. Шиянов. 4-е изд. - Москва: Школьная Пресса, 2004. - 512 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>